

# Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik DEVLET RANTÇI OLAMAZ

EMO İzmir Şubesi  
34. Dönem Enerji Komisyonu



**Yaklaşık 3 aydır beklenen ve sonunda 04.08.2022 karar tarihi ve 11 Ağustos 2022 tarih, 31920 sayı ile Resmi Gazetede, "Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlandı.**

Kamuoyunda büyük eleştiri alan yönetmelik değişikliği esas olarak "Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sanayi tesisleri ve tarımsal sulama amaçlı tesisler tarafından bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücünün iki katı..." olarak belirlenen GES yatırımlarının kurulu güç yerine tüketime dayandırılması ve geriye dönük olarak fazla üretilen elektriğin bedava olarak alınacağı üzerine olmuştur.

## Sürecin gelişimi:

İlk yönetmelik olan ile 02.10.2013 tarihli "Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği" kaldırılmış ve 09/05/2019 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ve lisanssız üretim tesisi gücü, tüketim tesisinin bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile ilişkilendirilmiştir idi.

05.03.2022 tarihli ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanununun 27 Maddenin 6 fıkrasının (g) bendi kapsamında; Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sanayi tesisleri ve tarımsal sulama amaçlı tesisler tarafından bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücünün iki katı ve diğer kişiler bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla, yenilenebilir enerji kaynaklarından daha fazla yararlanılmasına ilişkin yatırımların önü açılmıştır.

Bu değişiklik ile fazla tüketimi olmadan kurulu güç artırımına gidilerek GES yapan bazı sanayi kuruluşlarının suistimaller oluşmuştur. İlk Yönetmelik taslağı ÖZTÜKETİM

olarak düşünülmüştü. Ancak MÜLGA yönetmelikte önce 1 MW , daha sonra Cumhurbaşkanlığı kararı ile 5 MW olarak yapılabiliyordu.

Yönetmelikte ilk dikkat çeken nokta bir önceki yıla ait tüketim miktarına göre tesis kurabiliyor olması ve fazla üretim olması durumunda ise üretilen enerjinin YEKDEM' e bedelsiz olarak verilmesi oldu. Açıklamalardan, bedelsiz olarak alınacak bu fazla üretilen enerjinin dağıtım şebekesine ödenmesinde bir maliyet olmaması ve YEKDEM maliyetlerini düşüreceği oldu. YEKDEM'e bedelsiz katkı olarak dikkate alınacak enerji için sistem kullanım bedeli de tahakkuk ettirilmeyecektir.

12 Mayıs 2019 tarihinden sonra bağlantı anlaşmasına alınan çağrı mektubu olan yatırımcılarının da dahil edilmesi yönetmeliğin hukuki açıdan değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koydu. Bu santrallerin çoğunun finansmanının mevcut yasal çerçevede bankalardan sağlanması nedeni ile uygulamanın geriye dönük olması bu defa yatırımcıların ödemelerinde zorluklar yaşanmasına ve kredi ödemelerini yapamayacak ortama girilmesi korkusuna neden oldu.

Yönetmelikte olumlu değişiklik olarak görülen, 5. Madde nin (h) bendinde belirtildiği üzere "belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sanayi tesisleri ve tarımsal sulama amaçlı tesisler tarafından bağlantı anlaşma-

sındaki sözleşme gücünün iki katı ve diğer kişiler bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla, tüketim tesisi ile aynı ya da farklı ölçüm noktasında kurulan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisine göre dağıtım bölgesi sınırlandırılmasının kaldırılması" maddesiyle bu üretim tesislerinin aynı mahsuplaşma sistemine ek olarak aynı destekleme sisteminde bulunması zorunluluğu getirilmiştir.

- Aynı maddenin (d) bendin de yer alan ve bu kapsamda kurulabilecek kojenerasyon tesisinin sayısı artırılmıştır. Bu tesiste üretilen fazla enerji tüketicinin abone gurubuna ait aktif enerji bedelinden satılmasına olanak tanınmıştır.

- 5. Maddede yapılan diğer değişiklikte (i), (ii) bendine göre "DSİ onayı zorunluluğu ile sulama birliklerinin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğuna sahip olduğu taşınmazlar ile sulama birliği ve DSİ'nin mülkiyetinde veya tasarrufu altında bulunan diğer taşınmazlar üzerinde DSİ'nin uygun görüşüyle kurulan ve sulama birlikleri tarafından işletilen bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla tüketim tesisi ile aynı ya da farklı ölçüm noktasında kurulan yenilenebilir enerji üretim tesisleri, ayrıca, İl özel idareleri tarafından kurulan tüzel kişilerin, il özel idaresi tarafından işletilen basınçlı borulu sulama şebekesi veya klasik kanallı şebekeleri ile

sadece sulama amacına hizmet eden şebekenin su kaynağı üzerinde teknik imkânın olması ve DSİ tarafından uygun bulunması hâlinde kurulacak üretim tesisleri” kapsama alınmaktadır.

Başvuru ve evrak değerlendirilmesinde, başvuruların komisyon tarafından değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması, takip eden ayın ilk yirmi gün içerisinde olacak şekilde değiştirilmiştir. Başvuruların teknik yönden değerlendirilmesinde, eksiksiz yapılan başvurulara takip eden ayın yirmi günü içinde teknik yönden değerlendirilir. TEİAŞ tarafından arıza limitinin ve/veya ilgili trafo merkezindeki transformator cebri soğutmasız nominal görünür gücünün aşıldığı bildirilen başvuruların teknik değerlendirme yapılmadan reddedileceği belirtilmiştir.

26. Maddenin 15. Fıkrasına göre; 5. Maddenin 1. Fıkrasının (ç) bendine göre kurulan üretim tesisleri ile mahsuplaşmaya ilişkilendirilen tesislere ilave 5. Maddenin 1. Fıkrasının (h) bendi kapsamında tesis kurulabilecektir. Tüm üretim tesislerinin toplam kurulu gücünün, tüketim tesisinin sözleşme gücünden fazla olmayacağı belirtilmiştir. Aynı maddenin 16. Fıkrasında da belirtildiği üzere 12.05.2019 tarihinden sonra çağrı mektubu almış kişilerin ihtiyacından fazlasını satabilmesi ile ilişkilendirilen miktarın, tüketim tesisinin toplam elektrik enerjisi tüketimini geçemeyeceği olarak belirtildiği görülmektedir. Bu durumda tesisini yapmış ve yönetmeliklere uygun olarak satış yapan firmaların “kar amacıyla” da olsa yapmış oldukları yatırım boşa gitmiş olmaktadır. (50kW altı mesken aboneleri bu mevzuatın dışında tutulmuştur.)

Bu yönetmelik değişikliği ile OSB'lere ise yeni bir olanak tanınmıştır. 28. Maddenin 2. Fıkrasında yapılan değişikliğe göre; 5. Maddenin 1. Fıkrasının (h) bendi kapsamında tesis

kurulabilecek, OSB içinde veya dışında kalan tüketim tesislerine ilişkilendirilebilecektir. Ayrıca, tüzel kişiye ait birden çok tüketim tesisinin aynı üretim tesisi ile ilişkilendirilmesine olanak sağlanmıştır. Öztüketim modeli ile kuracağı tesisin OSB içerisinde veya dışarısında olabilmesine de kolaylık sağlanmıştır.

Bağlantı gücü belirlenmesine ilişkin olarak tek terimli/çift terimli olma hususuna göre kriterler netlik kazanmıştır. Buna göre:

-10MW ve üzeri kurulu güce sahip 5 Madde'nin 1 fıkrasının (h) bendi kapsamında kurulacak olan üretim tesisleri TEİAŞ trafo merkezlerine doğrudan veya fiderle bağlanabilecektir.

-GES için tip proje 10kW'dan 25kW'a yükseltmiştir.

EMO olarak mühendislik ve kamucu bakış açısından yenilenebilir enerji tesislerinin ticari açıdan değil şebeke ile olan teknik bağlantılarından hareket edilerek yönetmeliklerin düzenlenmesinin uygun olacağı sürekli olarak belirtilmektedir. Şebekenin güvenilirliği ve sürekliliğin sağlanması için yatırımların eşgüdümü çok önemlidir. Türkiye'nin karbon nötr (ve giderek karbon negatif) hedeflerine ulaşabilmesi tam bu noktada yapılması gereken elektrifikasyon planlamasına olan gereksinimi ortaya koymaktadır. Plansız tesislerin ticari amaçla hızla yapılması yakın gelecekte hurdaya çıkan ve atık sorununa neden olabilecek PV panellerini gündeme getirecektir. Ayrıca 2023'te AB'nin Yeşil Mutabakat kapsamında sınırda karbon vergisi düzenlenmesinin çok yakınlaştığı bu günlerde bu yönetmeliğin çalışmalara destek sağlayamayacağı düşünülmektedir.

Bu yönetmelikle birlikte yanıtlanması gereken birkaç soruyu sormak gerekiyor;

• Bu değişiklik aceleyle neden ya-

pılmıştır? Taraflarla detaylar görüşülüp yapılamaz mıydı?

• Öztüketim modelinin geliştirilmesi, ticari yapının kapatılması veya yeniden düzenlenmesi hakkında net bir gelecek öngörüsü var mıdır?

• OSB yönetimlerin önünü açtığı bu yönetmelikte ihtiyaçtan fazlasını satamama durumu ile ilgili nasıl bir durum oluşur? Hayali ortaklıklar ve merdivenaltı ticaret gelişir mi?

• Sistemin kontrolü için herhangi bir yazılım veya izleme gibi uygulama alt yapısı hazır mı? Mevcut durumda veriler sağlıklı alınabiliyor mu?

• Tüketim fazlası yaratabilecek GES üretimi ne kadardır?

• Şebekenin yük akışları, enerji akışları uygun mudur?

• Akıllı şebelere entegrasyon sağlanabilecek midir? Şarj istasyonları vb tesisler devreye girince yeni bir düzenleme yapılacak mıdır?

• Hukuki açıdan güvensiz bir ortamın oluşması yeni kurulacak santralleri nasıl etkiler?

Bu ve benzeri soruların cevapsız kaldığı bir çalışma sonucu ortaya çıkan yönetmelikte yeni düzenlemeler ülkemize neler kazandırabilir? Yeni eklemeler ve iptaller gündeme gelebilir mi?

NOT: 23.07.2022 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yürütmesinde olan “Plansız Alanlar Tip İmar Yönetmeliği değişikliği ile “Bu kapsamdaki yapıların ve tarımsal amaçlı sulama sistemleri öztüketimi için 125 m2 yi geçmeyen güneş kaynaklı enerji sistemleri kurulması yapı ruhsatı ve yapı kullanma iznine tabi değildir” ibaresi konusunda LİSANSIZ ELEKTRİK ÜRETİM YÖNETMELİĞİ'nde herhangi bir ekleme yapılmamıştır.

Sonuç olarak uygulamadaki aksaklıklar süreç içerisinde görülecektir.